

DANMARK
AR

RHODESIAN RIDGEBACK KLUBBEN

1995
SÆRNUMMER

1
FEBRUAR

FORMAND

Lone Fritzbøger
Stratfordvej 13
2300 København S
31 59 17 70

NÆSTFORMAND

Rene Caspersen
Skørpingevej 29
4673 Rødvig
53 70 73 50

KASSERER

Jeanne Schou
Vibede Møllehuse 8
4640 Fakse
56 71 36 17

SEKRETÆR

Bitten Bach
Valdemarsvej 11
2960 Rungsted Kyst
42 57 27 76

REDAKTØR

Ivar Kjærgaard
Øster Hessel 29
Løjt Kirkeby
6200 Aabenraa
74 61 80 06

1. SUPPLEANT

Kasper Errebo
Spættevej 4
3660 Stenløse
42 17 35 66

Fung. HVALPEANVISER

Kasper Errebo
Spættevej 4
3660 Stenløse
42 17 35 66

SUNDHEDSKONSULENT

Lone Lorenzen
Vagthøjvej 17
Bjergby
9800 Hjørring
98 97 11 26

REGION2:

Annette Roed 75 65 68 82

REGION 3:

Anette Olsen 75 46 87 21

REGION 5:

Janne Hansen 42 17 35 66
Kirsten Errebo 36 30 99 62

REGION 6:

John Ruager 46 15 45 47

KLUBBENS GIRO: 7 36 04 44

KONTINGENT

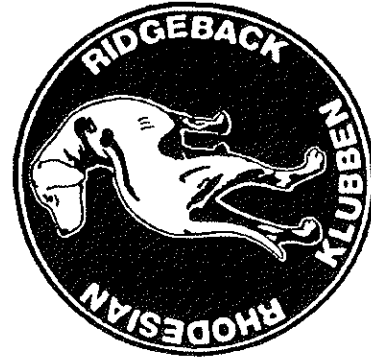
Enkelt kr 195.-
Familie kr 245.-

Opdrættere kan indmelde hvalpekøbere gratis ved henvendelse til kassereren

ANNONCER

Helside kr 150.-
Halvside kr 85.-
Kvartside kr 50.-

Ved tegning af annoncer for en længere periode gives rabat.

I dette ekstranummer, har jeg prøvet at samle lidt artikler, om nogle emner, som vi vel alle fra tid til anden skænker en tanke.

Fra bestyrelsens side, er der lagt op til en debat omkring HD, og om vi i klubben skulle indføre et "avlsforbud" på hunde, der ikke er HD-frie, og derfor har jeg samlet en del artikler om dette emne - det er ikke den store videnskab - den fik vi jo præsenteret i HUNDEN i slutningen af året.

I nummer 3/94 bragte vi en opgørelse over HD-diagnoser og stambogsføringer, og denne opstilling bringes også i dette nummer. Den endelige opgørelse for 1994 kan ses i et af de kommende numre af HUNDEN, men de diagnoser vi foreløbigt har fået kendskab til viser, at tendensen fra tidligere år holder.

Det seneste indenfor ledskader er, at man er begyndt at fokusere på albue- og knæledsskader, derfor også lidt om dette emne.

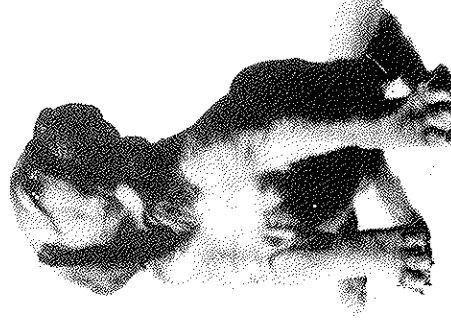
Tænder er et emne de fleste vel helst undgår, men ikke desto mindre, hunde lider også af tandsygdomme. Ganske vist rammer disse sygdomme mest de mindre racer og boxer-typerne, men vi skal vel også være opmærksomme.

Endelig har vi modtaget noget

Som nogen måske vil vide, fik jeg selv en hvalp fra Sverige for et par måneder siden, og den var fra opdrætters side forsikret for købesummen for et år, og opdrætteren fortalte mig, at det er ganske normalt i Sverige.

Jeg håber, at indholdet kan give stof til eftertanke og videre debat, og jeg modtager gerne ideer til et eller flere temaer, til et kommende ekstranummer (det bliver til efteråret).

ivar

Hvad er dysplasi?

Dyr læge Finn Boserup i Dyrene og os 3/93, 4/93, 1/94

Hvad er dysplasi?

Dysplasi betyder noget, som er underudviklet eller som er fejludviklet. Og det vil altså sige, at hofteledsdysplasi - HD - altså er en tilstand, hvor hofteledene ikke er udviklet på normal måde - det er en udviklingsfejl og dermed noget, som opstår under opvæksten.

Der ses sygelige forandringer både på hofteskålen og på lårbenshovedet, som er de to dele, der tilsammen udgør hofteledet. Hofteskålen bliver ikke så dyb, som den skulle være, og derfor kan lårbenshovedet ikke ligge tilstrækkelig fast og sikkert i leddet - men samtidig sker der en affladning af lårbenshovedet. Den kugle, som lårbenshovedet normalt er, mister noget af den runde form, eller rettere, den får aldrig den rigtige kuglelignende facon, som den egentlig skulle have.

Disse forhold gør jo, at lårbenshovedet ikke passer rigtigt ind i hofteskålen, og dermed vil bevægelsen i leddet blive dårlig.

Populært kan man sige, at et led svarer til et leje i en motor. I lejet passer de bevægelige dele fuldstændig til hinanden, og under bevægelsen smøres lejedelene med olie - i leddet skulle de bevægelige dele også gerne passe nøje sammen, og i et led er der også smørelse nemlig ledvæske. Men ved HD passer

delene altså ikke særligt godt til hinanden, og det betyder, at der kommer utallige overstrømninger af ledkapsel og af de sener og ledbånd, der er med til at holde hofteledet sammen. Det betyder for det første, at det gør ondt at bruge et sådan led, men det betyder også, at organismen reagerer på sådan hele tiden at blive overbelastet - og det sker ved, at der dels dannes knoglenydanneiser - de såkaldte sekundære slidgforandringer, og dels at der kommer trykninger i ledbrusken, så også brusken bliver syg, og mere eller mindre ødelægges.

Hos dysplastiske hunde vil disse ting ske i løbet af 2-års alderen og det vil sige, at hunde, der i 2-års alderen har gode dybe hofter, pæne, afrundede lårbenshoveder og ingen tegn på sekundære slidgforandringer, ja, sådanne hunde er fri for HD, men faktisk kan man ikke være sikker på hundens hoftestatus, før den er omkring disse 2 år.

Hvad kommer det af?

Der er ikke tvivl om, at HD er en arvelig sygdom, og man ved, at den nedarves via mange gener - polygenetisk nedarvning - men der er heller ikke tvivl om, at forskellige andre faktorer - de såkaldte miljofaktorer - spiller en betydelig rolle.

Graden af arvelighed er udregnet

Hvad er dysplasi?

til cirka 25-30%, mens resten er de omtalte miljofaktorer hvor fodringen og motionen vides at have indflydelse.

Fodringen er et stærkt omdiskuteret punkt, men der er ingen tvivl om, at hunde, som vokser hurtigt og som følge af dette også hurtigt bliver tunge, oftere er udsat for at få HD.

Det vil altså sige, at man ved fodring af sin hvalp skal tage hensyn til, at hvalpen får dækket alle sine behov for proteinstoffer, for mineraler og for vitaminer - men altså ej heller mere end dette.

Der er nogen, som har den opfattelse, at hvis en spiseskefuld af et eller andet er godt - ja, så er to spiseskefulde dobbelt så godt, men det passer absolut ikke. Hvis man giver sin hund et foder med et højt indhold af fordøjeligt protein, vil hunden som oftest vokse hurtigere end hvis proteinindholdet var lavere. Man kan imidlertid ikke tage en enkelt fodringsmæssig faktor ud, for både protein-, vitamin- og mineralindholdet udgør et kompliceret samspil, og hvis ikke der er balance i dette samspil, er fodringen ikke så god, som den kunne være.

Der er folk, der har den opfattelse, at de proteinmængder der findes i hvalpefoder, er for høje, og at det er bedre, i stedet for hvalpefoder, at bruge et godt voksenfoder. - Om det er korrekt eller ej, er jeg

ikke den rette til at afgøre, men i forhold til HD er der ingen tvivl om, at en langsomt voksende hund, og en slank hundehvalp har større chancer for ikke at udvikle HD end en hurtigt voksende og lidt for kraftig hund med samme avlsmæssige baggrund.

Et andet punkt, hvor man selv har lidt indflydelse er motionen. Hvor langt må en hvalp, en unghund og så videre gå? Hvor langt må man cykle? Hvad med trapper? Spørgsmål, som mange stiller sig selv og andre, mens man har en hvalp.

Det gælder for al motion, at det er godt så længe, det ikke bliver til overanstrengelse - og det er vanskeligt at vide, hvornår man er nået denne grænse.

En hund tager ikke skade af, at gå op og ned af trapper en gang imellem. For eksempel kan den let tåle at gå op og ned fra 3. sal på de daglige lufteture, men hvis man forestillede sig en hvalp i et hus med trapper, hvor der var aktivitet både oppe og ned, og hunden derfor 20-30 gange om dagen drøner op og ned af disse trapper, så er man efter min opfattelse nået til et punkt, hvor der kan være tale om overanstrengelse.

Når man går tur med sin hvalp eller unghund, er det vigtigt så tit som muligt at gå steder, hvor hunden kan løbe frit. Selv om hunden løber dobbelt så langt, eller mere end vi andre går

Hvad er dysplasi ?

når den kan løbe frit så er det nok mindre anstrengende, end at gå den samme tur i snor.

Hvorfor nu det? Jo, når hunden løber frit, standser den et uaf af gange, for at undersøge et eller andet, for at snuse og så videre. Alle disse små pauser gør at turen er langt mindre belastende for hunden end hvis den gik ved siden af sin fører for så vil hunden jo som oftest rette sig efter førerens tempo.

Og endelig cykling. Det er ikke tilrådeligt at cykle med sin hund, for den er helt udvokset - og hvornår er så det? Tidligst ved 18-måneders alderen, og nok helst ikke før hunden har haft 2-års fødselsdag. Disse miljømæssige faktorer sammenholdt med hundens arvelige forhold er i meget høj grad bestemmende for, om man får en rask hund eller en hoftevag hund.

Hvad kan der gøres?

Lad os starte med at slå fast, at HD er en uhelebredelig sygdom. Og det vil altså sige, at den behandling, der kan være tale om, er en behandling, som gør hundens gener af sygdommen mindre.

Symptomerne på HD er, som det vil være de fleste bekendt, halthed på bagbenet eller benene som følge af smerter i det ene eller begge hofteled.

Forklaringen herpå er den dårlige tilpasning af lårbenshovedet til

hofteskålen, så hver gang hunden bruger det syge hofteled, sker der noget, som minder om en forvridning af leddet - og det ved vi alle gør ondt.

I de tilfælde hvor hunden kun er lidt generet og måske også er blevet forholdsvis gammel, så vil behandling med forskellige gigtmidler være det mest nærliggende. Disse midler tåles almindeligvis ret godt af hunde, og kan derfor bruges lidt efter behov, i stil med hovedpinetabletter, mens andre typer skal gives på en bestemt måde.

Hvis ikke hundens smerter kan klares med medicin, må man overveje de forskellige muligheder, der nu er til stede for operation.

Den enkleste operation er en overskæring af en muskel, der hedder kammusklen og som sidder på indersiden af låret. Denne muskel er meget tit utrolig stram og dermed også meget øm hos hunde med HD, og en overskæring giver dermed lindring for hunden - et indgreb, der hos hunde med HD af ikke for voldsom grad, giver et godt resultat.

Ved højgradige HD-tilfælde findes der 3 operationsmetoder. Den mest anvendte er en fjernelse af lårbenshovedet. Ved denne operation sker der en delvis dannelse et nyt led i det arvæv, der dannes efter indgrebet. Dette led er ikke nær så stabilt, som et

Hvad er dysplasi ?

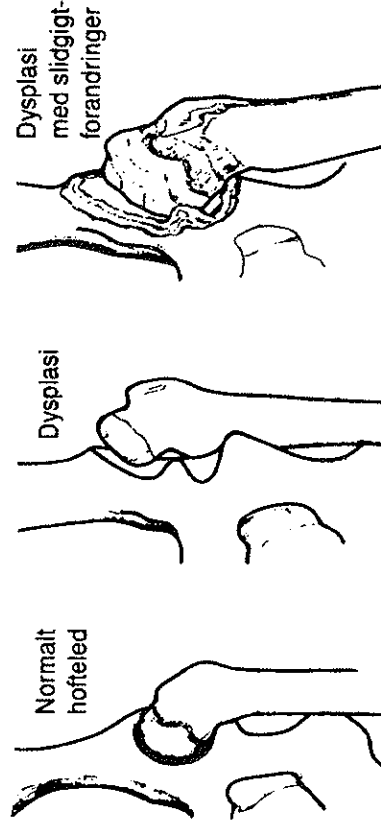
normalt hofteled, men det har en stor fordel - der er ikke nerver i arvæv, og derfor gør det ikke ondt.

Det er et stort og lidt voldsomt indgreb, men når det udføres på forholdsvis unge hunde, der ikke må være overvægtige giver det faktisk vældig gode resultater.

En nyere teknik går ud på, at ændre lårbenhovedets placering i hofteskålen ved, at fjerne et stykke af lårbenshalsen og/eller ved at dreje på den del af bækkenet, som hofteskålen sidder på.

Det er begge indgreb, som kræver meget præcisionsudstyr, som er tidskrævende, men som også i mange tilfælde giver gode resultater.

Endelig kan man udskifte leddet på samme måde, som det gøres i stor stil på mennesker. Også et indgreb, der er kompliceret, men som i mange tilfælde giver gode resultater.

Svage hofteled hos hunde.

Jens S. Madsen og E. Svalastoga i Helse 9/94

Hunde af de hurtigvoksende racer kan udvikle hofteledsdysplasi. Skal hunden bruges som jagt- eller brugshund, kan en konstateret svær dysplasi bevirke, at aflivning af hunden bør overvejes. Drejer det sig om en almindelig familiehund, kan man oftest kurere lidelsen ved medicinsk eller kirurgisk behandling. De første tegn på lidelsen er ustabile hofteled og mangelfuld udvikling af hofteledets knogler. Senere kan der tilståde komplikationer i form af slidgigt.

Arsager

Hofteledsdysplasi opstår ved et sammentræf af flere faktorer, der disponerer for lidelsen. Arvelige faktorer har især betydning. Nogle forskere mener endda, at hofteledsdysplasi kun opstår hos hunde, som har arvet dispositionen fra forældrene. Derimod kender man kun lidt til de miljøfaktorer, der har indflydelse på udviklingen af hofteledsdysplasi. Dog vides det sikkert, at ernæring og motion i vækstfasen spiller en betydelig rolle.

Symptomer

Hofteledsdysplasi er specielt ved, at der ikke nødvendigvis er sammenhæng mellem graden af dysplasi og de symptomer, som lidelsen forårsager. Selv hunde med hofteledsdysplasi i svær grad kan således være helt eller

næsten symptomfrie, mens andre med lidelsen i let grad kan have svære smerter. Hos unghunde af de store, hurtigtvoksende racer vil man typisk se, at hunden halter. Symptomerne starter ofte i fire til otte måneders alderen. Hos den ældre hund skyldes halthed som regel, at der er opstået slidgigt i den angrebne hofte. For at afgøre, om en halthed skyldes dysplasi, må man lade sin dyrlæge undersøge hunden. Normalt vil en røntgenfotoafregning være nødvendig. En hund med smertefulde og ustabile hofteled har sandsynligvis dysplasi, men kun hvis der foretages en røntgenundersøgelse, kan man afgøre det med sikkerhed. 90 pct. af alle de hunde, som har hofteledsdysplasi, har sygdommen i begge hofteled.

Behandling

Enhver form for behandling har til formål at mindske smerterne og at gøre hunden funktionsdygtig på trods af forandringer i hofterne. Man kan ikke i dag helbrede lidelsen, og selv om hunden bliver behandlet, er der en stor risiko for, at den får symptomer på slidgigt fra hofteledene på et senere tidspunkt i sit liv.

Hos hunde, der er under 18 måneder, kan man enten vælge en medicinsk eller en kirurgisk behandling.

Hvis hunden fremover skal fun-

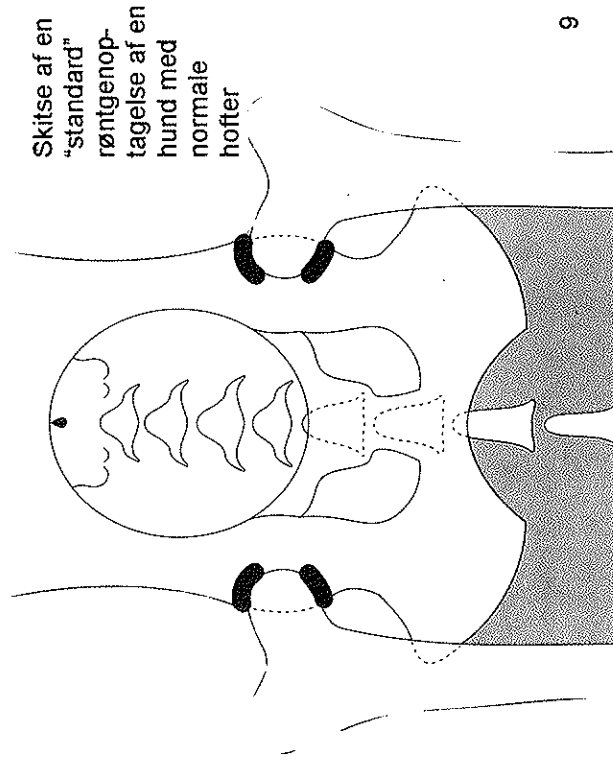
Svage hofteled hos hunde.

gere som familiehund, er udsigterne rimeligt gode ved begge behandlingsmetoder. Derfor vælger man ofte medicinsk behandling. Undersøgelser har vist, at 76 pct. af hundene klarer sig godt efter medicinsk behandling. Til sammenligning klarer ca. 90 pct. af hundene sig godt efter kirurgisk behandling. Hvis der er tale om en brugshund, er udsigterne nok knap så gode. Hunde, der er over 18 måneder, og som har udviklet slidgigt, kan også behandles både medicinsk og kirurgisk, men operationerne, som man anvender, er anderledes.

Forebyggelse

Det tilrådes, at man undgår overfodring og overdreven motion af hvalpe og unghunde, da begge

dele har betydning for udvikling af hofteledsdysplasi. På længere sigt har det vist sig at man kan nedsætte hyppigheden af hofteledsdysplasi, hvis man undgår at avle på hunde med arvelige anlæg for lidelsen. Hvis en hund skal avle hvalpe, bør man derfor altid i god tid inden lade den røntgenfotoafregne. En hund kan godt have arvelige anlæg for lidelsen uden selv at have hofteledsdysplasi, men anlæggene vil afsløres igennem dens afkom. Tilsvarende er der stor sandsynlighed for, at en hund er uden anlæg for dysplasi, hvis dens nærmeste slægtninge er frie for lidelsen. Som en tommelfingerregel kan man regne med, at en hund ikke er arvelig disponeret, hvis mindst 75 pct. af dens afkom er fri for hofteledsdysplasi.

Kan vi avle os ud af HD?

Dyrlægerne Calus Sloth og Ken Lindblad i HUNDEN 3/85

I dag er mange forskere enige om, at der udover arveligheden findes ligeså vigtige årsager til hofteledsdysplasi og dysplasi i andre led (skulder, albuer, knæ og haser). De vigtigste af disse årsager er uhensigtsmæssig fodring og motionering af hvalpe og unghunde.

Ud fra vores daglige erfaringer i klinikken mener vi, at fodring af hvalpen tit volder den nybagte hundeejer store problemer, og meget ofte er vedkommende blevet direkte fejlinformeret. Hundeejeren bombarderes med velmente råd fra nær og fjern. Disse "gode" råd stemmer sjældent overens og efterlader en højst forvirret hvalpeejers, der hverken ved ud eller ind.

Vi vil prøve at gøre rede for, hvad de seneste års forskning har vist om fodring af hvalpe og dens betydning for knogleudviklingen.

Fejlfodring og knoglelidelser

Det har i mange år været god latin, at en hvalp skulle fremtræde trivelig og velnæret. Tit favoriseres de velnærede hunde i dommeringen, frem for de mere magre. En svensk veterinærprofessor Sten Erik Olsson, der er specialist i knoglelidelser, siger om problemet, at mange opdrættere fodrer deres hvalpe efter parolen, fed, federe, champion.

I dag ved man, at en af de

vigtigste årsager til dysplasi i albuer, skulder-, og hofte- og knæled er fejlfodring i hvalpetiden, enten ved regulær overfodring eller ved ubalance i foderet. Hunde af store og hurtigtvoksende racer er specielt udsatte.

Man har ved mange fodringsforsøg vist, at man ved en sådan fejlfodring let kan fremprovokere forskellige ledforandringer ovennævnte led. Som følge af dette, har man været nødt til at tage de gamle fodringsprincipper op til en grundig revision, og dette har medført en væsentlig ændring fra den tidligere optættelse.

De nye fodringsprincipper

Først og fremmest skal foderet være velafbalanceret, det vil sige, at det som helhed skal indeholde de nødvendige næringsstoffer i rette mængde og i rette indbyrdes forhold.

Energi(kalorier): Foderets indhold af energi er et udtryk for dets "brændstoftæthed". Jo kraftigere brændstof, jo større effekt. Bruges der altså foder med meget energiindhold, fås der en forøget "effekt" - i dette tilfælde i form af hurtigere vækst hos hvalpene.

Foderets energiindhold bestemmes af protein-, fedt- og kulhydratindholdet. NRC (National Research Council - en gruppe af

Kan vi avle os ud af HD?

ernæringsforskere i USA, som udarbejder fodernormer for alle dyrearter) anbefaler, at fuldfoder til alle normalt motionerede hunde har et energiindhold på 360-400 Kcal pr. 100 g tørstof.

Protein: Dette næringsstof, som populært kan kaldes organismens byggesten, kan ved overfodring fremprovokere en skadelig forøgelse af væksthastigheden hos hvalpene. Vækstforøgelsen i knoglerne vil - sammen med en overbelastning af disse som følge af den kraftige muskeludvikling, resultere i en dårlig forbeningsproces i knoglernes vækstzoner. Dette forhold kan føre til forskellige bruskdefekter i knoglernes ledbrusk (osteocondrose, populært kaldet leddysplasi). NRC angiver, at foderet bør indeholde 22% protein på tørstofbasis, uanset om foderet bruges til hvalpe, voksne hunde, drægtige tæver osv. Da hvalpe som regel optager den dobbelte fodermængde pr. kg legems vægt i forhold til udvoksede hunde, vil de også få dobbelt så meget protein og har derved dækket behovet for „noget at vokse af“.

Vitamin D: Med hensyn til vitamintilskud, specielt vitamin D, har man ligeledes skullet tilføre dette i rigelig mængde; normer op til 50-75 i.e./kg legemsvægt blev anbefalet. I dag er sagkundskaben

enig om, at normer på 20 i.e./kg legemsvægt fuldt ud dækker hvalpens behov uanset race. Dette tilgodeses ved et indhold på 500 i.e./kg tørstof.

Kalk og fosfor Mineraltilskuddet, specielt kalk, blev ofte doseret så hundens efterladenskaber kunne fejles væk med en støvekost! Hvalpens behov for kalk regnes i dag for at være ca. 500 mg/kg legemsvægt. Ved et tørstofindhold på 1,1 pct. kalk (Ca) i foderet vil dette behov være dækket. Behovet for fosfor er 400 mg/kg legemsvægt til hvalpe. Det skal optræde i et bestemt forhold til kalk (1:1,2) og udgøre 0,9 pct. af tørstoffet.

Overdosering med kalk har under visse ekstreme forhold vist sig også at kunne skade hvalpens knogleudvikling.

Langt de fleste hundeejere i Danmark tilfører deres hunde en unødvendig stor mængde kalk. Mange er af den opfattelse, at det, hunden ikke har brug for, ryger ud i den anden ende. Det er tildels korrekt, men desværre trækker kalken en del andre stoffer med sig, som egentlig skulle have været optaget i tarmen. Desuden har man vist, at et højt indhold af kalk i mavesækken, via påvirkning af nogle hormoner, kan virke kompromitterende på knoglernes forkalkning.

Imellem vitamin D, kalk og fosfor

Kan vi avle os ud af HD?

findes et fint sammenspil.

Sammen med visse hormoner er de af betydning for forkalkningen af knoglerne. Vitamin D sørger for optagelsen af kalk fra tarmen og den videre transport heraf til knoglerne. Desuden er vitamin D medvirkende til aflejring og nedbrydning af kalk i knoglerne. Et misforhold mellem disse stoffer kan føre til en dårlig forbeningsproces.

Som det ses, er det ikke underligt, at der let kan gå noget galt, hvis man en hel opvækstperiode uforvarende er kommet til at fejlnære sin hvalp.

Vores generelle råd til hvalpeejere er:

Vælg et godt og korrekt sammensat tørfoder. Find - evt. sammen med dyrlægen - ud af, hvor meget hunden omtrentligt skal have om dagen.

Brug denne mængde som udgangspunkt og vurder hunden hen ad vejen med hensyn til huld, væksthastighed og appetit. Regulér fodermængden herefter. Husk hele tiden, at det er bedre med en relativ "underfodring" end en overfodring.

Hofteledsdysplasi hos hund.

Nyt fra Fagdyrlægen 3/90

Sygdommen hofteledsdysplasi (HD), som er en mangelfuld tilpasning imellem hundens lårbenshoved og hofteskål, har været kendt hos hunde siden 1935.

HD er arvelig, men ydre faktorer såsom fodring og motionering spiller en stor rolle for udviklingen af graden af HD.

Mange hunde med HD begynder allerede i 6-10 måneders alderen at have en slingrende bagpartsbevægelse og have svært ved at rejse sig og bliver hurtigt "trætte" i bagparten.

Røntgenoptagelse af disse hundes hofteled viser ustabile "løse" hofteled uden slidgigtforandringer, og nogle af hundene vil som udvoksede i 12-14 måneders alderen være næsten normalt gående. Hos andre hunde opstår symptomerne på HD først i 4-6 års alderen.

Hundene har svært ved at rejse sig og viser tydelige smerter i bagparten ved gang eller løb, og røntgenoptagelser viser ofte voldsomme slidgigtforandringer i hofteledene.

I behandlingen af HD kan man vælge imellem konservativ og kirurgisk behandling. Ligegyldig hvilken behandling, der vælges, er det meget vigtigt med streng vægtkontrol.

Den konservative behandling har til formål at fjerne hundens smerter, enten ved hjælp af smertestillende medicin eller akupunkturbehandling.

Den kirurgiske behandling kan inddeles i 3 grupper:

1. De anatomiske forhold i hofteledet genskabes enten ved at ændre lårbenshovedets vinkel i forhold til selve lårbenet eller at ændre beliggenheden af hofteskålen i forhold til lårbenshovedet.
2. Både hofteled og hofteskål udskiftes og erstattes af en hofteskål i kunststof og et nyt lårbenshoved i rustfrit stål.
3. I denne gruppe kan operationen enten bestå i at en muskel beliggende i lysken overskæres eller fjernes, hvorved trykket i hofteskålen ophæves, og smerterne forsvinder, eller hele lårbenshovedet fjernes, hvorved den smertefulde kontakt imellem lårbenet og hofteskål ophører. Der dannes i løbet af 2-3 måneder et "falsk" led, og hunden går halvfri.

Det skal til slut nævnes, at mange hunde røntgenologisk kan have højgradig HD og udtalte slidgigtforandringer uden at have symptomer, og sådanne hunde behøver selvfølgelig ingen behandling.

Fodring og HD

Samojeden 5/94

En gennemgang af nogle fodringsforsøg til belysning af udvikling af HD og andre knoglelidelser.

Eksperimentel overfodring af grand danois Udført af A. Hedhammer L. Krook m.fl.

Af ovennævnte hunderace blev udvalgt 12 par kuldskende i alderen ni uger. Disse blev opdelt i to grupper, A og R, således, at en hvalp fra hvert par kom i hver sin gruppe. Herved opnåede man den største ensartethed de to grupper i mellem.

Gruppe A blev fodret med et foder rigt på protein samt energi. Kalk- og fosforindholdet var over de fastsatte normer, men i dette indbyrdes forhold. Hundene i denne gruppe blev fodret ad libitum. De havde således adgang til foder hele døgnet. Gruppe R blev fodret med 2/3 af den mængde foder gruppe A konsumerede, fordelt på to daglige måltider.

Foderoptagelse: Gruppe A optog al for meget foder i forhold til anbefalede mængder. Selv visse hunde i R-gruppen led af overfodring. A-hundene voksede hurtigere end R-hundene og deres slutvægt var højere end R-hundenes slutvægt.

Vurdering af hundenes tilstand: I gruppe A kunne, hos en del hvalpe, konstateres ømhed i knoglerne samt hævelse af enderne på lange rørkogler allerede i 12 ugers alderen.

Endvidere havde en del hvalpe i gruppe A udadvendte forpoter (fransk benstilling) samt kohaset stilling på baglemmerne. Hvalpene havde samtidigt svært ved at styre deres lemmer (ataki). Symptomerne aftog dog senere, men forsvandt aldrig.

Hos de sygdomsramte hvalpe kunne konstateres for meget knoglevævsdannelse samtidig med en for lille knoglevævsnedbrydning. Disse tilstande gav sig især tilkende i området omkring lårbenshalsen og hofteleddet. Lårbenshalsen var for tyk med en forkert vinkel og ledhovedet passede dårligt i hofteskålen. Med andre ord: hundene udviklede hofteledsdysplasi!

Frekvensen af hofteledsdysplasi var fire gange så stor i gruppe A i forhold til gruppe R. Endvidere havde hundene i gruppe A en tendens til forsinket forbening af bruskvævet. Denne forhalede og fejlagtige forbening af specielt ledbrusken kan medføre en anden ledlidelse, kaldet osteochondritis dissecans (skulder- og albuedysplasi m.m.).

Fodring og HD

Fodring, tilvækst og udvikling af hofteledsdysplasi Udført af Håkan Kasström.

Håkan Kasström færdiggjorde i 1975 en doktordisputats om hofteledsdysplasi og dennes udvikling ved påvirkning af forskellige faktorer.

En af disse faktorer var fodring. Han anstillede et forsøg med 31 hvalpe fra fem kuld (to kuld schæfere, to kuld golden retrievere og et kuld labrador retrievere). Hvalpene var alle af forskellige aldre og havde en højgradig udvikling af dysplasi og måtte derfor anses for at være arveligt disponerede for HD.

Indledningsvis blev løshedsgraden i hvalpenes hofteled bestemt under narkose. Hvalpene i det enkelte kuld blev såvidt mulig inddelt i ensartede par efter hofteledsløshedgrad, køn og vægt. Derefter inddeltes hvalpene i to grupper, således at der var en repræsentant fra hvert par i hver gruppe. Man fik således to ensartede grupper. Den ene gruppe (gruppe H) blev fodret med 120 pct. af den mængde foder, der anbefalede ifølge NRC norm. Omkring 6-8 måneders alderen blev hundene i det enkelte kuld undersøgt for HD Resultatet viste, at der var en klar tilfældighed i gruppe H hundene i de enkelte kuld udviklede en sværere grad af dysplasi end de restriktivt fodrede hunde fra gruppe L.

Skemaerne giver en oversigt over resultaterne fra forsøget.

Kasström konkluderede: Hunde med faste hofteled i gruppe L udviklede sjældent HD. 50 pct. af hundene med faste hofteled i gruppe H udviklede HD. 50 pct. af hundene med løse hofteled fik HD i svær grad. Der var i forsøget kun et enkelt tilfælde, hvor en gruppe L hund havde alvorligere HD end sin partner i gruppe H.

Begge disse fodringsforsøg viser klart det forhold, at fodringen spiller en væsentlig rolle for udviklingen i knoglelidelser. Det skal nævnes, at der findes andre forsøg, der viser lignende forhold, men disse er af pladsmæssige hensyn ikke omtalt her. Vi skal understrege, at der er andre væsentlige faktorer, der spiller ind i bekæmpelsen af knoglelidelser. Avisrestriktioner, der er op til de enkelte specialklubber, udvælgelse af de enkelte avlsdyr, der er op til den enkelte opdrætter, er faktorer, som den nybagte hvalpeejer ikke har nogen direkte indflydelse på.

Vedkommende må således stole og håbe på, at den nyfødte hvalp har en sund genetisk status, men kan aldrig være sikker derpå. Det er derfor vigtigt, at man på de områder hvor man selv aktivt kan påvirke hundens knogleudvikling (fodring og motion), sikrer de optimale forhold.

Alternativ behandling af HD

Om Ålborg Dyrehospital i Samojeden 5/94

En alternativ behandlingsmetode af hofteledsdysplasi - HD.

HD, en udviklingsfejl, som hos især store hunderacer rammer hofteledene, har i mange år været behandlet med operationer, eller i de lettere tilfælde, med smertestillende medicin.

Amerikanske dyrlæger, med speciel interesse for akupunktur, har imidlertid i de sidste 10-15 år fundet en tilsyneladende særlig effektiv behandlingsmetode af sygdommen, hvad angår fjernelse af de af sygdommen medfølgende smerter.

Almindelig akupunktur med nåle i de til hofteledet relaterede akupunkturpunkter har god effekt, men desværre holder virkningen for kort. I stedet for nåle fandt man på at indsætte små 24 karat guldstykker på 2 x 1 mm, i 3 akupunkturpunkter omkring hofteledet.

Den kinesiske forklaring, på at guldstykkerne virker er, at de små guldstykker hjælper livsenergien CHI til igen at passere det syge område.

En for os vesterlændinge mere acceptabel forklaring er, at amerikanske undersøgelser har vist, at der i mange syge led er et overskud af negativt ladede ioner, som organismen ikke er i stand til selv at neutralisere. Indsættelsen

af de små guldstykker, 3 i hvert punkt, viser sig tilsyneladende at være i stand til at vende den negativt ladede spænding, til en positivt ladet spænding i og omkring leddet, hvilket medfører, at smerterne forsvinde.

Placeringen af de 9 små guldstykker omkring hvert hofteled er en for hunden særdeles let "operation". Hunden lægges i narkose, hvorefter et ca. 10 x 10 cm stort område ud for hver hofte barberes og desinficeres. De 3

akupunkturpunkter omkring hofteledet findes med en "punktsøger", og gennem 3 tykke kanyler indført i punkterne placeres guldstykkerne lige udenpå hofteledet. Der er ingen syninger, blødninger eller forbindinger, og hunden kan gå, så snart den er vågen.

Virkningen af behandlingen, kan hos mange hunde allerede mærkes i løbet af en uges tid. Kun ganske enkelte er først blevet helt smertefri efter 2 måneder.

Vi udførte de første "Guldbehandlinger" i 1989, og ingen er siden begyndt at halte igen.

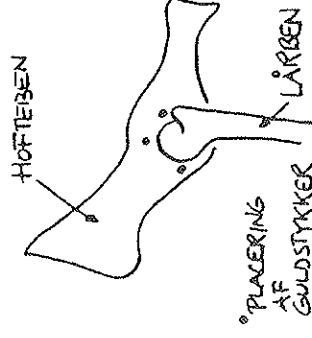
Man skal huske på, at selvom hunden med guldkuglerne er gjort smertefri, og den glad og ubesværet bevæger sig rundt, så har den stadig hofteledsdysplasi, og der bør selvfølgelig ikke avles med den. - Det samme gælder jo

Alternativ behandling af HD

hunden efter alle de tidligere benyttede operationsmetoder.

Prismæssigt set er "guldoperationen" væsentligt mindre end de gængse større hofteledsdysplasioperationer og for hunden er behandlingen stort set uden ubehag.

Hvis denne behandlingsmetode fortsat viser så gode resultater som de første 12-15 af os udførte tilfælde har gjort, er vi sikre på, at det vil blive den foretrukne behandlingsmetode for hofteledsdysplasi i fremtiden.

HD-diagnoser og stambogsføringer

I de nedenstående tabeller ses resultatet af de HD-diagnoser der er gennemført siden 1985, samt antallet af stambogs-førte hvalpe 2 år i forvejen.

Når antallet af stambogsførte hvalpe 2 år i forvejen er interessant, hænger det sammen med, at man må formode, at langt de fleste hunde

HD-SKALA													
HD-fri													
1.grad													
2.grad													
3.grad													
År	Antal	A1	A2	B1	B2	C1	C2	D1	D2	År	Antal		
1985	7		2	4	1					1983	73		
1986	13		8	2	1	1	1			1984	54		
1987	4		4							1985	48		
1988	9		5	3				1		1986	32		
1989	13		8	2	2	2	1	1		1987	41		
1990	4	1	1	1	1					1988	57		
1991	11	3	4	2	1				1	1989	44		
1992	11	2		5	3	1				1990	68		
1993	11	1	6	3	1					1991	32		
Ialt	83	7	38	22	8	4	1	2	1	Ialt	449		

Kilde: HUNDEN, februar (stambogsføringer) og marts (HD-diagnoser)

Slidigt i albueledene

I de senere år, er man blevet opmærksom på, at disponering for slidigt i albueledene er arvelig på samme måde som HD. Så når der tales om HD og et eventuelt forbud mod at avle på hunde, der ikke er HD-fri, så skal vi måske samtidig overveje, om der skal indføres obligatorisk albuefotografering på samme måde, som vi i dag har obligatorisk HD-fotografering.

I HUNDEN 12/93 behandler Dorte Hald bedømmer, dyr læge Dorte Hald Nielsen, de problemer, der kan opstå i albueledet. Som det fremgår af efterfølgende artikel, er det først og fremmest de store, hurtigtvoksende racer, der angribes af disse lidelser, og Dorte Hald Nielsen, nævner i sin artikel, at slidigt hos flere racer er en hyppigere årsag til halthed end HD.

Forbendshalthed kan starte allerede i 4-5 måneders alderen, og symptomerne er mest udtalte efter at hunden har været i ro i længere tid. Det er lettest at konstatere, hvis kun den ene albue er angrebet. Hvis begge led angrebne, vil man ofte kunne se, at hunden holder albuerne tæt ind til brystkassen og drejer poterne udad.

Det er bevist, at de miljøfaktorer, der er medvirkende til udvikling af HD, også spiller ind ved udvikling af slidigt, og den nyeste forskning peger desuden på, at der også er tale om en nedarvet

disposition hos hundene.

I Norge og Sverige har man igennem en årrække screenet albuer i forbindelse med HD-bedømmelsen, og ved at anvende resultaterne i avlsarbejdet, har man opnået, at mindste såvel hyppighed som sværhedsgrad.

DKK har siden 1. januar 94 tilbudt albueleds-bedømmelse på de samme betingelser, som gælder for HD-bedømmelse. Prisen er 100 kroner. Hvis begge bedømmelser foretages samtidig gives der dog en rabat på 25 kroner.

Når hunden halter

Nyt fra Fagdyrlægen 3/90

Halthed på forben er ikke ualmindeligt hos unge hunde. Det er specielt de store og middelstore hunde, som angribes, og det er mest hanhundene. Ofte bruges betegnelsen "vokseværk" lidt i flæng om disse haltheder, men reelt er der tale om forskellige tilstande. En af disse er "bruskdefekt" i albueledet.

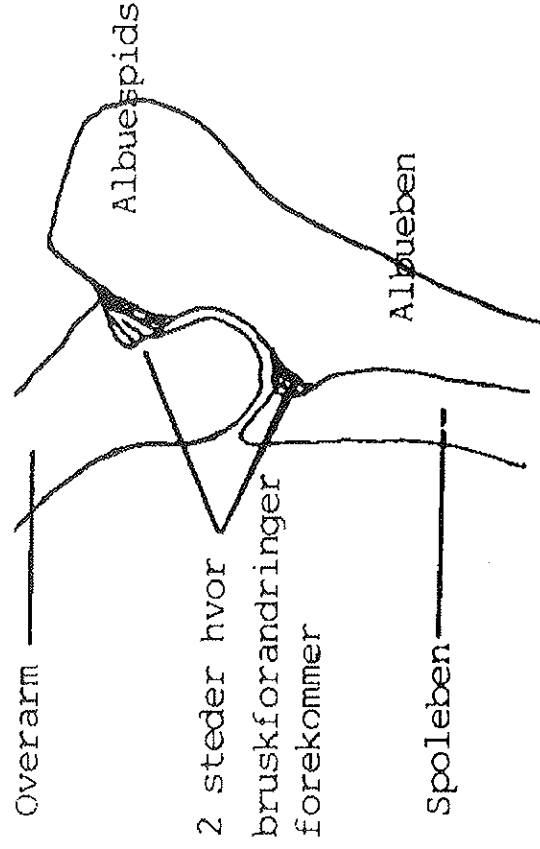
Lidelser i knoglevæv og bruskvæv starter ofte i hundens vækstperiode. Det giver en fortykkelse af ledbrusken og bevirker, at ledbrusken revner. Eventuelt dannes en løs bruskflap eller "ledmus" i ledet. Derfor vil hunden komme til at halte eller gå stift på det pågældende ben.

Når hunden halter

Årsagen til lidelsen er ikke kendt i detaljer. Det antages, at arvelighed, livligt temperament, hård motion og kraftig fodring i Løbet af hundens vækstperiode disponerer for sygdommen. Hormonforstyrrelser spiller måske også en rolle, idet lidelsen hyppigst ses hos hanhunde. Det er ikke nemt at stille en sikker diagnose. I de tidlige stadier af sygdommen er ledforandringerne svære at erkende ved røntgenundersøgelse af benet. En grundig undersøgelse sammenholdt med dyrlægens erfaring er derfor uhyre vigtig for at finde den rette sammenhæng. Behandlingen består i de fleste tilfælde i at fjerne det løse eller forandrede bruskstykke ved en operation. Operationen skal ske

tidligt i sygdomsforløbet, inden leddet har taget varig skade. I nogle tilfælde vil dyr lægen anbefale at se tiden an, da forandringer bestemte steder i leddet kan helbredes spontant uden behandling.

I tilfælde af operation regnes med 1-3 måneders gradvis genoptræning bagefter. I de fleste tilfælde er hundens udsigter til at blive haltfri efter en operation gode. Hvis forandringerne i leddet er voldsomme eller har stået på længe, kan man ikke regne med, at hunden kan blive haltfri ved en operation. I disse tilfælde kan hunden hjælpes ved medicinsk tabletbehandling, men det er ingen helbredelse, kun en lindrende behandling.

Knæet og dets skader

Nyt fra Fagdyrlægen 3/90

De hyppigst forekommende årsager til bagbenshalvheder hos hunde findes i knæet. Selvfølgelig kaster vi os ikke straks over knæene, når vi undersøger en halt hund, for der er mange ganske banale årsager, som først skal checkes. Det kan være forvridninger, slag, fibersprængninger, overanstrengelse, småsår, skader på kløer og tæer og mange andre lidelser, som halthedsundersøgelse vil afsløre. En stor del af disse tilstande er selvhelbredende eller kommer sig, blot patienten holdes nogenlunde i ro i en periode.

Den mest almindelige af de alvorlige skader i knæet er overrivning af det forreste korsbånd. Mange vil ikke genkende til dette udtryk, for også hos mennesker er det en almindelig skade, især hos fodboldspillere, håndboldspillere og badmintonspillere.

I forbindelse med knæet findes ledbånd, menisker (bruskskiver) og knæskallen, der hver især deltager i ledmekanismen, så det er en ganske kompliceret sag.

Som nævnt rammer skader oftest det forreste korsbånd. Det er et lille ledbånd, der findes midt i knæet. Dets opgave er at begrænse muligheden for, at skinnebenet kan dreje indad, samt at sikre, at knæet ikke kan "overstrækkes". Netop disse funktioner må tages i betragtning, når

man overvejer, hvordan skaderne opstår.

Det er klart, at skader på et ledbånd opstår ved overbelastning, og derfor er tunge hunde mest udsatte, det være sig både af naturen store hunde og hunde, som er blevet tunge på grund af overdreven kaloriemængde. En sådan type hund vil forholdsvis let kunne overbelaste sit korsbånd ved f.eks. at lægge vægten på højre ben og dreje skarpt til højre. Derved opstår netop den bevægelse (drejning af skinnebenet), som korsbåndet søger at hindre, det bliver overbelastet og sprænges.

Hvordan ytrer skaden sig så? Symptomerne kan variere betydeligt, fra meget stærke smerter og akut halvhed til kun lejlighedsvis lettere halvhed. Er haltheden ikke ovre efter patienten har været holdt i ro i 5-10 dage, bør man blive mistænksom og få foretaget en nøjere undersøgelse. Her kan røntgenbilleder komme på tale, men ofte vil det være nødvendigt at foretage en undersøgelse i bedøvelse.

Et sprængt ledbånd betyder, at der optræder en abnorm bevægelighed knæet, og denne kan oftest kun erkendes i bedøvelse. Hvor den specielle bevægelse konstateres, er diagnosen sikker. Behandlingen er i alle tilfælde operation. Den går ud på at fjerne stille et nyt ledbånd. Der findes

Knæet og dets skader

flere metoder til dette, men ingen af dem er enkle og ligetil. Ledoperationer er vanskelige og forholdsvis kostbare, og derfor skal omtalen af denne sygdom også indeholde en anbefaling af at tegne sygeforsikring for sin hund eller kat. Der er al god grund til at lade operationen foretage, for man opnår næsten altid gode resultater og halvfrihed. Man vil derfor være meget glad for sin sygeforsikring, hvis ens hund skulle blive udsat for en korsbåndsskade.

I uheldige tilfælde, hvor skaden først sent bliver diagnosticeret og

behandlet, vil den langvarige ustabilitet i knæet forårsage andre skader, specielt på meniskerne, men måske også på andre ledbånd i knæet. Dette vil gøre operationen vanskeligere og forringe chancen for varig helbredelse. Det kan nemlig blive nødvendigt at fjerne meniskerne eller dele af disse. Selvom de godt kan undværes, hvad mange fodboldspillere er levende beviser på, vil det dog i det lange løb øge risikoen for skader på knæets ledbrusk, og det vil fremkalde gigttilfælde med kroniske smerter.

Det er bare lykken for os hunde, at de har opfundet sådant et "bukseben", så vi slipper for den skrækelige krave efter operationer og lignende - det gør livet lidt lettere.

Tandsygdomme hos hunde og katte

Dyrene og os 1/93

For de fleste mennesker er det en helt naturlig ting, dels at børste tænder et par gange om dagen, og dels at gå til tandlæge et par gange årligt. Dette gøres jo for at søge at bevare tandsættet sundt og funktionsdygtigt livet igennem. For vore dyrs vedkommende er der også et behov for tandpleje og mundhygiejne.

Det hyppigste problem i munden hos dyrene er tandstensbelægninger. Disse belægninger fremkommer ved udfældninger af forskellige stoffer i spytet, som sætter sig som en hård belægning på tænderne.

Selve belægningen skader på sin vis ikke tanden, men den irritation og betændelse som disse belægninger er årsag til i tandkødet kan blive et problem.

Hvis kraftige tandstensbelægninger får lov at sidde for længe, begynder tandkødet at trække sig lidt tilbage - og hermed er grunden til paradentose lagt. Jo længere tandkødet trækker sig tilbage, jo løsere sidder tanden, og på et eller andet tidspunkt vil den blive så løs, at den må trækkes ud.

Hunden eller katten er naturligvis generet af tænderne, når der kommer paradentose og tandkødsbetændelse, eller tænderne begynder at gå løse men herudover rummer disse bakterieholdige belægninger en risiko for, at de spreder sig til andre steder i kroppen, først og

fremmest til lungerne. Yderligere giver disse belægninger dyret en ubehagelig lugt ud af munden, der kan være vældig kraftig og generende for omgivelserne.

Hver gang hunden kommer til vaccination ser vi efter, hvordan tænderne og tandkødet tilstand er, og hvis behandling er nødvendig, gør vi naturligvis opmærksom på det.

Behandlingen består i en fjernelse af samtlige belægninger og en efterfølgende polering af tænderne og eventuelt blottede tandhalse for, at forebygge nye belægninger. Det vil oftest være nødvendigt med bedøvelse når der skal arbejdes på både yder- og inderside af tandrækken.

Hos hunde, hvor tilbøjeligheden til at danne tandsten er stor - og det er oftest hos de mindre hunde - er tandbørstning en udmærket hjælp til at holde forandringerne i munden i ave. Det samme gør sig gældende for katte, men man skal nok gøre sig klart, at det næppe bliver helt så effektivt, som når man børster sine egne tænder.

Hvis der er tale om egentlig betændelse i tandkød og mundhule, så skal der naturligvis behandles med medicin efter tandrensningen, men for at få effekt af medicinen, skal disse belægninger være fjernet først.

Tandpleje på hunde

Dyrlæge Tim Petersen, Rødovre i Dyrene og os

Efterhånden som vores hunde overgår mere og mere fra at have været brugsdyr til at være selskabsdyr, ser man som dyrlæge en stigning i antallet af hunde med tand- og mundhule-problemer.

Disse problemer består hovedsagligt af belægningsproblemer med deraf følgende tandsten, tandkødsbetændelse og paradentose.

Det er især hos de mindre selskabsracer samt hos de større braksnude racer, man ser problemet, og det er min overbevisning, at ejere af små racer undervurderer hundenes tandsæt. Således er der ikke spor i vejen for, at en Yorkshire-terrier kan bygge kødben, eller at en Papillon kan spise tørfoder tørt. Som det fremgår af ovenstående, er belægningsproblemer ofte knyttet til specielle racer. Tager man f.eks. Boxeren, har den lige så mange tænder som f.eks. en Collie, og tænderne er af nogenlunde samme størrelse. For at tænderne kan være i munden, er det derfor nødvendigt, at de skråtstilles mere eller mindre, da Boxerens kæbe er væsentlig kortere end Colliens. Dette besværliggør Boxerens naturlige tandpleje med tungen. og der samler sig derfor foderrester mellem hundens tænder. Disse foderrester giver næring til bakteriebelægninger på tænderne, som bl.a. fører til tandsten.

Herudover er der individuelle forskelle i hundenes tendens til at danne belægninger og dermed tandsten. Det vil i al sin enkelthed sige, at enkelte hunde kan have en øget tendens til at danne belægninger uden at det specielt ligger til racen.

NÅR FØRST TANDSTEN ER OPSTÅET

Når først det er konstateret, at en hund har tandsten, er der kun én måde at fjerne dem:

Tandrensning!

Tandrensningen foretages af dyrlægen og kræver at hunden helbedøves. Dette er nødvendigt, da tandrensning ikke kun omfatter tændernes synlige yderflade men også tændernes inderside ind mod tungen samt vigtigst af alt - tandhalsen, der ligger skjult af tandkødet (se figur).

Fjernes tandstenen ikke fra tandhalsen, vil der alt andet lige opstå tandkødsbetændelse med deraf følgende paradentose og løsning af tænder.

Dyrlægen har flere muligheder for at fjerne tandsten. Valget af metode afhænger af den enkelte dyrlæge. Som oftest er der tale om, at tandstenene enten skræbes af, eller fjernes ved hjælp af ultralydsapparat.

Ligeledes hvilken metode, der vælges, bør dyrlægen for at

Tandpleje på hunde

forsinke nye tandstensbelægninger polere tænderne efter med et dertil egnet pudsemiddel. Hvis dette ikke gøres, vil tænderne stå tilbage med fine mikroridser og dermed give bedre grobund for nye tandstensdannelser.

Efter en tandrensning er det naturligvis vigtigt, at man gør alt for at forsinke dannelsen af nye tandsten. Dette gøres ved den forebyggende tandpleje.

FOREBYGGENDE TANDPLEJE

Mange hunde har et reelt behov for forebyggende tandpleje i hjemmet. Denne tandpleje tager sigte på at mindske bakteriebelægninger og derved bremse tandkødsbetændelse og nydannelse af tandsten.

Når vi snakker om tandpleje på hunde, er der to måder at gribe problemet an på:

1. Tandbørstninger

Hvor fremmed det end måtte lyde at børste tænder på en hund, er det faktisk en god måde at mindske bakteriebelægningerne på hundens tænder. Rent praktisk kan man vælge enten at gøre det med en blød tandbørste som mennesker, eller man kan gnubbe med en klud. Lige meget hvilken metode, man vælger, bør man benytte en hundetandpasta til formålet.

Det er en klar fordel, at vænne sin hund til at få børstet/gnubbet tænder allerede fra hvalp af, da

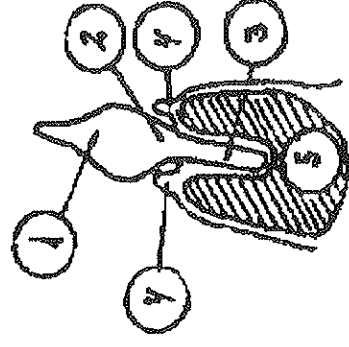
dette letter proceduren væsentligt, når først hunden er voksen.

2. Behandling med klorhexidin:

Princippet i at behandle en hund med klorhexidin er, at klorhexidin dræber de bakterier, der kommer i kontakt med. Man kan enten anvende en klorhexidin-opløsning (0,2%) som med en pumpe-spray sprøjtes på tænderne, eller en klorhexidin-gel, der ligesom tandpasta gnubbes på tænderne.

Hvad der er nemmest, er der vist ingen tvivl om, og man kan derfor med fordel vælge bare at sprøjte hundens tænder med klorhexidin. Jo nemmere en metode er, jo større sandsynlighed er der for, at det bliver gjort dagligt.

Behandlingen bør foretages én gang dagligt. Det bedste tidspunkt er lige før sengetid; så husker man det også selv, når man børster tænder.

Tænder og tandsygdomme

Nyt fra Fagdyrlægen 4/91

Hunden har 28 mælketænder og 42 blivende tænder.

Mælketænderne bryder frem i 2-3 ugers alderen. Der skiftes til de blivende tænder ved 4-5 mdr.s alderen.

Tilbageholdte mælketænder

Især hos de mindre hunderacer ses undertiden tilbageholdte mælketænder, d.v.s. mælketænderne falder ikke ud ved tandskiftet. Hvis man opdager, at hunden har både mælketænder og blivende tænder, er det nødvendigt at kontakte dyrlægen. Dyret skal under bedøvelse have fjernet de tilbageholdte mælketænder, der ellers vil trykke og forandre retning på de blivende tænder.

Tandsten

Tandsten ses hyppigt hos hunde og katte, især hos de ældre dyr. Det udvikles ved, at foderrester sætter sig omkring tænderne. I disse madrester udvikler tandstenen sig. Tandsten ses som gråbrune belægninger omkring tanden ved overgangen til tandkødet. Der opstår betændelse i tandkødet, og efterhånden blottes tandhalsen. Tænderne mister herved deres rodfasthed og bliver løse og falder ud. Tilstanden er smertefuld for dyret og giver desuden dyret en meget dårlig ånde til stor gene for omgivelserne.

26

Tænder og tandsygdomme

Huski

Generelt for de fleste tandsygdomme er symptomerne savlen, kradsen omkring munden og dårlig ånde. Ofte har dyret lyst til at spise, men holder pludselig op efter første bid, hvis der føles smerte. I mange tilfælde viser dyrene dog ikke deres tandproblem og dermed deres smerter så tydeligt, at ejeren opdager lidelsen.

Derfor:

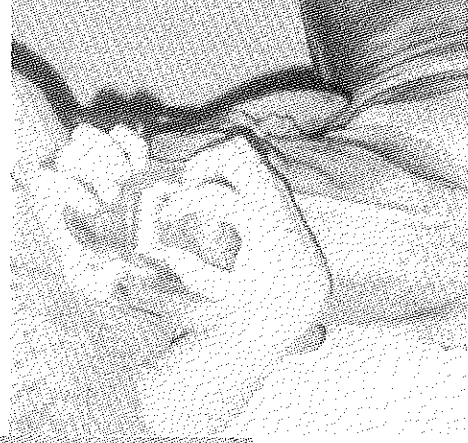
Lad din hund og kat få et årligt tandeftersyn.

Epulis (forvokset tandkød)

Denne lidelse ses hyppigst hos ældre hunde, specielt hos boxere. Tandkødet vokser fortykket og voldagtigt ud over tænderne. Det kan blive nødvendigt at fjerne det forvoksede tandkød ved operation, hvis dyret generes af det.

Brud

Hos unge, legesyge dyr eller efter trafikuheld sker det, at en hjørmetand knækker. En flækket tand kan være smertefuld for dyret. Det vil altid være klogt at bringe dyret til dyrlæge for at få konstateret, om tanden skal behandles eller trækkes ud.

27

Facts om forsikring

Smådyrspraktiserende Dyrlægers Forening under DDL

Få kender til sygeforsikring for disse forsikringer. Her er næsten hunde og katte. Svenskerne er alle familiedyr sygeforsikrede. Vi meget bedre til at sikre deres har derfor fra foreningens side kæledyr i tilfælde af sygdom. I holdt møder med de Sverige er op mod 90% af forsikringselskaber, som tegner familiedyrene, hunde og katte, i en dem at udbrede kendskabet til sygekasseordning.

I Danmark er kun omkring 15 % af hundene og kun meget få katte sygeforsikrede. Det kan være lidt af en katastrofe for en familie - ligheder, fortsætter Jørgen Mikkelsen.

- hvis hunden eller katten pludselig bliver syg eller kommer ud for et uheld, der kræver en større indsats fra dyrlægen.

Lige som for mennesker er det i dag muligt at behandle langt flere sygdomme end tidligere.

Behandlingstilbudene øges hele tiden. Men behandlingen, som ofte kan være en operation, kan være kompliceret og derfor ofte dyr - så dyr, at det kan knibe med at få plads på et normalt budget.

Det sker ikke så sjældent, at vi bliver nødt til at aflive et dyr, fordi familien ikke kan overskue de økonomiske konsekvenser af en undersøgelse eller behandling, siger formanden for Smådyrspraktiserende Dyrlægers Forening, dyrlæge Jørgen Mikkelsen, Åbyhøj.

Det er naturligvis en dårlig løsning, og derfor kan det undre, at ikke langt flere dyreejere har deres dyr sygeforsikret.

I Sverige er der langt større interesse blandt dyreejerne for

disse forsikringer. Her er næsten alle familiedyr sygeforsikrede. Vi har derfor fra foreningens side holdt møder med de forsikringselskaber, som tegner disse forsikringer og anbefalet dem at udbrede kendskabet til ordningerne, for det er vores indtryk, at mange dyreejere ikke kender disse forsikringsmuligheder, fortsætter Jørgen Mikkelsen.

Sygdom eller ulykkestilfælde har det med at opstå, når man mindst har råd til det, men for omkring 600 kr. om året kan man tegne en sygeforsikring for dyret og dermed sikre sig en dækning på op til ca. 7500 kr. om året. Som dyrlæge kan jeg derfor kun anbefale, at man sikrer sig og sine dyr med en sådan ordning, siger Jørgen Mikkelsen og tilføjer, at familiens dyrlæge også i denne sammenhæng kan være behjælpelig med råd og vejledning.

En meningsløs død

Mange aflivninger af hunde og katte kan undgås. Dyrlæge Jørgen Mikkelsen, Åbyhøj, oplever jævnligt det, som dyrlæger allerhelst vil undgå: At aflive en hund eller en kat, han ved kunne blive sund og rask, hvis den fik behandling. Men ejerne har ikke råd til at få dyret behandlet, fordi dyrets sygdom opstår som en uforudset udgift.

Det kedeligste ved den situation

Facts om forsikring

er næsten, at den i mange tilfælde kunne være undgået, hvis ejerne havde kendt til de forsikringsordninger, der eksisterer i dag, siger Jørgen Mikkelsen, som også er formand for Smådyrspraktiserende Dyrlægers Forening.

Sygeforsikringen kan tegnes efter hunden eller katten er fyldt 3 måneder og inden den fylder 4-5 år, afhængig af hvilket forsikringselskab, man vælger.

Det eneste der kræves er, at der er vaccineret mod de almindelige sygdomme, og at vaccinationerne holdes ved lige.

Forsikringen dækker undersøgelse og behandling i forbindelse med sygdom og tilskadekomst. Heri er også inkluderet medicin, laboratorieprøver, røntgenfotoer mv.

Præmien varierer mellem ca. 575 og 725 kr. afhængig af forsikringselskab og hunderace. Katte-sygeforsikringer koster fra 435 kr. Der er en selvrisiko på ca. 500-550 kr. Erstatningssummen er maksimalt ca. 7.500 kr. pr. år.

Hos alle dyrlæger der er medlem af Den Danske Dyrlægeforening kan man som hunde- eller kattejer få foretaget de forsikringsdækede undersøgelser og behandlinger.

Uholdbar situation

Vi dyrlæger mener, at det nu er på

tide, at de mange danske hunde og katte bliver omfattet af disse ordninger, fortsætter Jørgen Mikkelsen.

Det kan ikke være rigtigt, at situationen skal fortsætte hvor mange dyr helt unødigt må lade livet og hvor mange familier, der har disse dyr, udsætter sig selv for tabet af et "familie medlem", blot fordi kendskabet til forsikringsmulighederne ikke er udbredt.

I Sverige er op mod 90% af alle hunde og katte i en sygekasseordning. I Danmark er kun omkring 15 % af hundene og meget få katte sygeforsikrede.

Den store forskel mellem de svenske tal og vores lave tal for forsikringsdækning skyldes, at både kennelejere, dyrlæger og forsikringselskaber gør meget ud af at fortælle om mulighederne for forsikring i Sverige, mener Jørgen Mikkelsen.

Forhåbentlig oplever vi om nogle år at have samme høje niveau som svenskerne.

For os at se, vil det være en lykkelig udvikling både for kæledyrene og de familier, der har dem, slutter formanden for Smådyrspraktiserende Dyrlægers Forening.

Alle hunde i Danmark skal have tegnet en lovpligtig ansvarsforsikring. Denne dækker skader,

Facts om forsikring

hunden forvolder på personer og ting, som ikke er del af ejerens husstand. I nogle forsikringselskaber er en udvidet ansvarsforsikring (dækker bl.a. skader på dommere og instruktører ved dressurkurser) en del af den generelle ansvarsforsikring, i andre er dette et tillæg.

Sygeforsikringen kan tegnes efter hunden eller katten er fyldt 3 måneder og inden den fylder 4-5 år (afhængig af forsikringselskab). Et af selskaberne for katteforsikring har ingen øvre aldersgrænse.

Det kræves, at der er vaccineret mod de almindelige sygdomme, og at vaccinationerne holdes ved lige.

Forsikringen dækker undersøgelse og behandling i forbindelse med sygdom og tilskadekomst. Heri er også inkluderet medicin, laboratorieprøver, røntgenfotoer mv.

Præmien varierer mellem ca. 575 og 725 kr. afhængig af forsikringselskab og hunderace. Der er en selvrisiko på ca. 500-550 kr.

Erstatningssummen er maksimalt ca. 7.500 kr. pr. år.

Alle dyrlæger, der er medlem af

Den Danske Dyrlægeforening kan yde forsikringsdækkede undersøgelser og behandlinger.

Katte kan sygeforsikres for fra 435 kr. pr. år med en selvrisiko på 15% af forsikringsbeløbet, minimum 400 kr. Et andet selskab tager ca. 550 kr. for forsikringen med en fast selvrisiko på samme beløb.

Nogle selskaber opererer med en separat tandskadeforsikring (ca. kr. 200), andre har denne ydelse inkluderet i den generelle sygeforsikring.

Der er også mulighed for at tegne en livsforsikring for hunde. Præmien for en sådan forsikring udgør en procentdel af beløbet, hunden forsikres for. Erstatningen nedtrappes efter hundens fyldte 7. år. Denne forsikring kræver et medlemskab af Dansk Kennel Klub.

5 forsikringselskaber tilbyder i dag sygeforsikringer: Codan, Danica/Baltica, Kattens Værn (kun katte, anvender Dahlberg Assurance), Provinzial Danmark (forsikrer også katte), Topdanmark.

Sygeforsikring af hund og kat

Nyt fra Fagdyrlægen 9/94

Vi dyrlæger bliver ofte rådspurgt af klienter, om vi synes, det er en god idé, at man lader sin hund eller kat sygeforsikre.

Dertil kan man roligt sige, at det bestemt er en god idé, og argumenterne herfor er mange.

Har man sin hund eller kat forsikret, hvilket koster ca. 600,- kr. årligt, kommer man aldrig ud for en dyrlægeregning, der beløber sig til mere end selvriskoen, som er på ca. 500-600,- kr., vel at mærke med et erstatningsmaksimum på ca. 7-8.000,- kr.

Herved undgår man en pludselig uforudset udgift til dyrlægen og kan således lettere lægge et budget over sine dyrlægeudgifter. Man kommer aldrig i den meget kedelige situation at kunne være nødt til at lade et sygt dyr aflive, fordi man ikke ser sig i stand til at fremskaffe pengene til dyrlægeregningen.

Man kan som dyreejer være sikker på, at hunden altid vil få den bedst mulige undersøgelse og behandling, da dyrlægen ikke behøver at skele til, om det nu bliver for dyrt at lave en eller anden forundersøgelse for at få stillet en diagnose.

Har man som dyreejer besluttet at

lade sin hund eller kat sygeforsikre, skal man huske på, at dyret skal være fyldt 4 mdr. og endnu ikke være fyldt 4 år. Dyret skal være vaccineret mod de her i landet forekommende sygdomme, som man normalt vaccinerer imod, det gælder for hundens vedkommende hundesygge, smit-som leverbetændelse og parvovirusdiarree, og for kattens vedkommende er det imod kattesygge og katteinfluenza. Katte skal desuden være øremærkede.

Undersøgelser, behandlinger og operationer, der kan dækkes af forsikringen, kan kun foretages af dyrlæger, der er medlemmer af Den Danske Dyrlægeforening.

Det skal dog for god ordens skyld nævnes, at der er enkelte lidelser, som sygeforsikringerne ikke dækker, men det er lidt forskelligt for de forskellige forsikringselskaber. Det er altid en god idé, at kontakte flere forskellige selskaber og sammenligne, hvad de kan tilbyde.

På nuværende tidspunkt er der ca. 15 % af hundene, der er forsikrede, og et meget lille antal katte, hvorimod man i vores naboland Sverige er helt oppe på 90% af alle hunde og katte.

Sjælden sygdom hos sjælden race

J.C.H.Ball, The East African Ridgeback Club

Dermoid Sinus - det vil sige hulrum i huden - hos Rhodesian Ridgeback

Racen Rhodesian Ridgeback kan lide af en medfødt misdannelse, som benævnes Dermoid Sinus, det vil sige hulrum i huden. Misdannelsen har form som en tragt i huden, med åbningen på overfladen af hundens hud og spidsen nær ryggraden.

Der findes flere typer af Sinus, alt efter hvor nær de går ryggraden - idet de såvel kan nå ind i rygmarvskanalen som blot befinde sig i underhuden.

Den almindeligst forekommende Sinus er fasthæftet til det bånd, som løber på oversiden af ryggraden. Hudvævet i tragten indeholder hårsække og talgkirtler således at der findes såvel hår som talg i tragten. Misdannelsen er medfødt og kan derfor ikke opstå efter fødslen.

En hvalp, som er født uden Sinus, kan således ikke udvikle en sådan senere. Den teori er almindeligt accepteret, at misdannelsen opstår som følge af ufuldendt adskillelse mellem hudvæv og rygmarv under hudens og centralnervesystemets udvikling fra ektodermea.

Sinus kan findes langs en midterlinie fra nakken til ridgen begynder, og igen fra ridgens slutning til haleroden. En hund kan have flere Sinus. Der foreligger intet om forekomst af Sinus på

selve ridgen.

Den nyeste forskning med hensyn til arveligheden af Dermoid Sinus tyder på, at det drejer sig om en enkel recessiv egenskab, baseret på en kombination af to recessive gener.

Det menes, at der findes tre mulige allel-par (NN, Nn og nn), men kun to fænotyper (normal og defekt), eftersom N er dominerende over for n.

Enhver Ridgeback har derfor enten fænotypen Dermoid Sinus negativ eller Dermoid Sinus positiv. En angreben hund må nødvendigvis være nn, mens den normale hund enten er NN eller Nn. Således repræsenterer Nn en hund, som selv er fri for Sinus, men som faktisk bærer det defekte gen, og derfor er i stand til at give det videre til en del af sit afkom.

Dermoid Sinus kan opdages, når hvalpen er en dags tid gammel. Det gøres ved, at huden midt på ryggen mellem nakke og ridge og mellem ridge og halerod løftes med den ene hånd. Med den anden hånd føler man blidt efter, idet man lader underhudsvævet glide frem og tilbage mellem tommel- og pegefinger.

En Sinus føles som en tynd snor, der løber mellem huden og ryggraden. Under tiden kan man mærke en tynd tråd men dette er ikke en Sinus, men derimod en fiber, som forbinder huden med

Sjælden sygdom hos sjælden race

ryggraden.

Er der den mindste tvivl, skal pelsen barberes af og huden undersøges omhyggeligt, om nødvendigt med et forstørrelsesglas. Når huden løftes, hjælper det til at gøre åbningen mere synlig, især når det gælder n Sinus af den type, som er hæftet til ryggraden eller til det bånd, som løber på oversiden af denne, eftersom man da vil kunne se en mørkere plet.

Hvor der er en Sinus, vil der være en lille udvendig åbning sandsynligvis mørkere end den omgivende hud. Er der intet hul, så er der ingen Sinus. Udfører man denne barberingsprøve på hver eneste hvalp, er chancerne for at forbigå en Sinus meget små. Alle Ridgeback-klubber har den regel, at en angrebet hvalp skal aflives på human vis. Der er to grunde til denne regel dels at nedbringe forekomsten af Dermoid Sinus hos racen, og dels at forebygge voksne hundes lidelser som følge af defekten. Man har beregnet, at ved aflivning af alle angrebne hvalpe, og ved at undlade at avle på angrebne hunde, kan forekomsten af Sinus hos racen nedbringes til ca. 2 % i løbet af få generationer.

Grundet bestanden af bærere af genet (Nn) er fuldstændig udryddelse kun mulig på uendeligt sigt.

Såfremt reglen om aflivning blev suppleret med en regel om

undersøgelse af alt afkom, ville defekten kunne afskaffes helt, men dette er ikke muligt under de nuværende avlsforhold.

For at forekomsten af Sinus kan nedbringes til 2 %, og holdes der, må opdrættere og ejere aldrig beholde eller avle på en angrebet hund.

Såfremt en angrebet hvalp slipper igennem nettet og vokser op, så vokser Sinus med. Med tiden vil der samle sig talg i Sinus, og bakteriel infektion vil bevirke et stort inficeret sår. Den eneste behandling herfor er kirurgisk.

Selv om behandlingen skulle få et heldigt udfald, og det er ikke altid tilfældet, så vil hunden lide meget derunder.

Reglerne i Østafrika siger, at en racen Ridgeback ikke kan registreres hos the East African Ridgeback Club uden en dyrleageattest, som godtgør, at hvalpen ikke er synligt angrebet af Sinus.

Imidlertid ligger ansvaret for ikke at sælge en angrebet hvalp stadig ene på opdrætteren. Skulle en hund på et senere tidspunkt vise sig at være angrebet, idet defekten ikke opdages ved fødslen, er køberen berettiget til en gratis erstatning (ny hvalp) eller tilbagebetaling af 75 % af købsprisen, eftersom hunden har tabt sin avlsmæssige værdi og derfor kun har "kæledyrsværdi".

Hundens East African Ridgeback Club-stambog bliver ligeledes

Sjælden sygdom hos sjælden race

annulleret. Desuden forventes det, at opdrætteren bidrager økonomisk til omkostningerne ved aflivning af den angrebne hvalp (i tilfælde) af gratis erstatning eller omkostningerne ved operation for Sinus og eventuel sterilisation, såfremt ejeren ønsker at beholde hunden. Det skal imidlertid bemærkes, at ingen ansvarlig opdrætter bevidst ville sælge en angrebet hvalp. Køberen kan iøvrigt altid forlange at få foretaget "barberingsprøven" som beskrevet ovenfor inden købet.

Uagtet denne artikel behandler forekomsten af Dermoid Sinus hos racerne Ridgebacks, kan defekten forekomme - og gør det da også - hos Ridgeback-krydsninger. De kliniske og genetiske oplysninger i denne artikel repræsenterer uddrag fra forskningsmateriale, udgivet af S. E. Mann og J. Stratton, Ms. K.C.V.S. (England), og C. F. B. Hoffmeyer Dept. of Veterinary Science, South Africa).

Undersøgelse for sinus

Udstillinger 1995

Dato	Sted	Dommer	Arr
11-02	Fredericia	Vera Hübenthal anm.frist 07.01.95	DKK
12-03	Hornum	Freddie Klindrup, DK anm.frist 04.02.95	RRK
08-04	Vig	Bo Lindström, S anm.frist 12.03.95	RRK
29-04	Kolding	Uwe Fischer anm.frist 27.03.95	DKK
10-06	Hillerød	Ikke bekendtgjort anm.frist 06.05.95	DKK
15-07	Auning	Ikke bekendtgjort anm.frist 28.06.95	RRK-skue
06-08	Århus	evt Jan Koppens,NL anm.frist 01.07.95	RRK
13-08	Jylland	Ikke bekendtgjort anm.frist 13.07.95	DKK
23-09	Brøndby	Ikke bekendtgjort anm.frist 19.08.95	DKK
14-10	Viby Sj.	Ikke bekendtgjort anm.frist 09.09.95	RRK
28-10	Herning	Ikke bekendtgjort anm.frist 19.09.95	DKK

- med forbehold for senere tilkommende rettelser -

